

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈУ И УРЕЂУЈУ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН

И

АЛЕКСАНДАР ЈОРГОВИЋ.

ИЗЛАЗИ:

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

К ПРЕДЛОГУ БЕЧКЕРЕЧКЕ ЗАДРУГЕ СРПКИЊА.

Пише: *Олга К. Пелешева.*

Да није даљине радо би загрлила груди из које је потекла жеља, коју ми из срца чупа мила незнаница. К тој жељи ево листак са срца мога, ево сузе са ока мога, листак буди изабрано злато, а сузе бисерје, које радо жртвујем на олтар роду своме а за добро наше омладине. Јер на што нам просвјета женска, на што школе и часописи, ако жену одродимо роду своме, ако је изведемо из њена скромна светилишта у широки бајни лабиринт у коме за њу излаза није. Нови вијек отворио јој додуше широм врата огромне, замамљиве дворане знања и умјећа, потпуним правом, које јој по снази духа њезина припада, да си достојну себе и своје породице ексистенцију прибави, да си извојује часно кору хлеба коју би требале по светом писму јаче руке за жену ломити, ал то је питање замашно а тешка одговорност спада на јаки спол (род), што борба за опстанак извађа жену из њезине природне сфере далеко у широко поље, а људи кад ју на свом путу сретну — чудно их се дојима. Из пријеке нужде, из часна поноса, пође жена за новом добом, која јој притишће на њежно чеоце тврди докторски шешир. За кој час повести ће ју

са одвјетничком повељом под руком у бурну саборницу, ал нек је запитају на највишој степеници, како јој је при том у тајном кутићу њезине груди, где оно ситно срдашце куцка, задрхтао би јој одговор на уснама и ја сам увјерена, да би многа од њих радо се повратила, да у малом кућерку на скромном огњишту са двије три миртине гранчице наложи ватре, да приготови два три слатка залогјаја љубљеном си војну; јер с његова захвална погледа, са мила загрљаја радо би и ласно заборавила ловорову грану, којом би измучену говорницу, патницу новог доба, у сјајној саборници наградили. — Слатка ријеч „мајчице“ са коралних усница нејашчета њежније би, топлије и силније одзвањала у њезиној груди од стотине „живила“ — којом би ју на час два превртљива публика сретала — да јој опет за који дан завикне „доле с њом,“ за жену је варјача.

А зар је сретнија пером? и с њим си тешко прокрчује пут к срећи, ту митан уредник своју силу врши, непослужи ју сретан случај ући му у вољу, или наметне ли му тко други на њу црну мисао, гине много дубља мисао за вољу лепршања

хуљивије ал њему повољније ћуди — ето захрђа јој од разочарања, зловоље и неправде перо у руци а душу свлада болни нехај којим у гроб лијеже будви јој таленат.

А каква је срећа жене на позорници — све добро што јој ту лежи јест у том, што може да личилом сакрије боре, што су удубиле сузе и уздисаји њезине среће у блиједо јој лице.

Па неодсуђујте ме, што се привидно мрачњачким појмовима старе средновјечне културе набацујем, јер није ни мој идол жене у тој доби, не браним ја жени углађена пута к просвјети, к знању и умјећу, та и сама сам сретна као птица, што се на сунцу просвјете гријала, па ма да сам често опржила крила а оно ме вазда нова жеља к сунцу вуче, јер без сунца ни живота није — „а сунцу је мило срце смјело.“

Ваља жени поћи красним перивојем, благосиљати ново сунце што јој на обзору сину и разagna мрачњачке предсуде доба умнога роштва њезина!

Ваља, да јој око упија чудеса божија, красоту природе, душа да јој обухваћа васпони свијет, руке, да јој се за млада увију раду, па не само да широм свијета сишље зраке свога обогаћеног ума ради части и славе, већ да сгрће те сјајне искре у крило своје, да њима потпаљује домаћу срећу свог огњишта, из кога ће оне синути у сто трака трајније и сталније, гријати домаћу кућу — сретну обитељ, а сретна обитељ темељ је државе, уздање рода и племена, чуварица вјере и њезине народне светиње.

Ето у мене идеје о еманципација жена, да умом узвишеном свјесношћу проникне главну и најсветију дужност своју да пригрли тешку и заносну задаћу „кућити кућу“ и „узгајати нараштај.“ Своме знању и својој вјештини да живота даје у околини у којој се креће и коју је дужна усрећити. Тој светој задаћи да дорасте умом и срцем, да небуде пука макина, што се монотono од јутра до мрака креће или можда у безбрижној беспослици мјери дуљину хипова, или нервозном трзавицом искаљује на другима своју досаду.

Рад је услов здравља и лијек многој модерној бољетици, а вриједна кућаница сунце свога дома. Тешко кући коју дружина кући, а декоратери ките; јер у њој се војно зноји, кад неможе рачуна да наплати — а у том дјелу пада дио одговорности на жену — горњег напоменутог питања — зашто се данас јаки род плаши дом си задомити и у дому домаћицу наћи! —

Жени је кућа рај, душа њена огледало тога раја, њезине вјеште ручице, умјетнице рајскога уреса. Марљивошћу пчелице скупљаће плод знања и умјећа у своју кошницу, а устрајношћу ситнога мравка свлада ће све потешкоће, што јој судбина, која никому без облачка није, намиче.

Па то је красна замисао и Ваша, мили женски зборе, само напријед, Бог благословио Вашу замисао, на срећу је рода, а на Вас ће падати цвијет и плод вашег мара, благослов вашег нараштаја.

★

★

★

Окончаће се моја туга тиха!

Пашће прамен магле са св'јетле висине,
Па ће небеским сјајем да засија

И изнад мене нечујно да мине;

И мутном оку застре данак плави,

Сребрне р'јеке, језера и горе —

Свети задњи часак да ми тихо јави

И с мрачног чела да растјера боре.

Тек као зв'језда са мрачног запада

У позно вече што засв'јетли ти'о,

И надамном ће да се јави тада

Твој дух суморни и твој призрак мио —

Да блећаним сјајем изнад мене сијне

У вече мог жића, сред туге и таме,

И да за нав'јек тек онда умине,

Луч вечитог дана кад засија на ме.

Јован А. Дучић.

СВЕКРВИН РЕЦЕПТ.

„Мајко, сутра ћу вам одвести вашег Павла; зар се баш ни мало на то не љутите?“

Радосно је звучио овај говор младог девојчета, које нежно беше обвило руке угледној и лепој госпођи. Свадбени дарови и разни богати поклони беху расути по целој соби.

„Али осим тога, лепа и млада мајка Павлова поста ће свекрва; можете ли ми то све опростити? Ви пре нисте били дуже растављени од вашег Павла до неколико дана, а сад ће те бити недељама, па после кад се вратимо кући, он ће вам само половином припадати, сасвим сами нећете у њему уживати, мораћете и мене увек имати на уму, добра и мила мајко; та осећам да сам много крива према вама.“

Љупко помилова мајка плаву косу срећнога девојчета и задовољно погледа јој плаве очи.

„Што кажеш, драга Марта, све је добро и праведно, мени је врло мило, да ти на прагу твоје среће мислиш ипак и на то, шта ће за вама остати, кад се буду сутра затворила врата путничког купеа. Ниси себична, не смемо ни ми старији такви да будемо. Сваки има право на сунчано пролеће у своме животу, а ми који стојимо у јесењем добу, нећемо вам помрачити ваше чисто небо нашим суморним лицем.

Невеста клекну лагано поред столице нове матере, наслови руке на њено крило и бојажљиво стаде је молити:

„Мајко, ви сте ме украсили дијамантима, скупоценим поклонима и прекрасним стварима, ви сте ми поклонили најбољу материнску љубав, која превазилази све остало, али ипак не достаје још нешто, и сам ме је Павле световао да вас за то умолим; данас при доручку шапутао ми је тихо: Марта, тражи од мајке да ти да њен најбољи рецепт; рецепт, како треба поступати с мужем, јер ја оца и матер никад нисам видео љуте једно на друго, па пошто сам ја одрастао у тако мирним и сретним околностима, желео бих да у њима и останем. Мој је карактер сличан

очевом, ми обоје нисмо анђели по нежности, ја бар мислим, ако добијеш детаљан рецепт и ми ћемо бити сретни и задовољни.“ То ми је казао Павле, а сад, слатка и мила мајко, ваш рецепт! Ја мислим да ми он неће никад требати, јер мој Павле је прави анђеол, и ако он то не признаје; увек је весео, расположен, али пошто је тај рецепт тако добар и користан, то вас молим да ми га поверите.“

Мајка Павлова осмехну се и рече: „Ја мислим, да ће ти ипак требати мој рецепт, јер ти живиш у заблуди свију невеста, да је твој Павле нежан анђеол, да је увек весео. Он је истина весео, потпуно весео, од кад тебе познаје, он је у првом стадијуму среће, али кад једном бриге наступе, онда неће моћи да буде непрестани анђеол и искључиво весео, ти ћеш ту неочекивану промену озбиљно да посматраш, немилостиво ћеш ју примити и наћи ћеш, да се твој мио идеал промену на своју штету. Ти ћеш му дурљиво показати да он то осети, пребацићеш му да је некад сасвим друкчији био. Е овде, драга Марта, почиње мој рецепт: Млада жена несме никад да сравњује некад са сад.

Павле данас још не зна шта су праве бриге — за коју годину биће у томе тачније обавештен. Он не улази лакомислено у брак, његов приход дозвољава му да оснује кућу и породицу, али при свем томе он нема појма, какви предвиђени и непредвиђени издатци наступају, какве се мале несугласице и друштвена разочарања појављују. Ви ћете морати обоје проћи кроз то немילו доба, које ће вас овоме научити, мораћете имати призрења према будућим погрешкама.

Павле ће се може бити осећати великодушан, па ће ћутећи прећи преко различитих неуспешних покушаја кувања твојих будућих куварица — прими и ти то тако исто и буди мирна. Ако ти кадгод примети, да много новаца трошиш, више но што је он мислио, то немој одмах да осећаш да је твоја млада домаћинска част тиме увређена, незаборави никад

да је он новац заслужио и да има права да се брине за његову употребу.

Ако дођеш кадгод у канцеларију где твој муж ради и видиш, како је она можда лепо украшена а твој муж седи на мекој наслоњачи, не мисли, да је тај начин по коме он ради сасвим пријатан и лак. Сваки позив има своје муке и патње и твој ће муж искусити доста обмана и једа као и сви остали. Он то сад лако схваћа, јер његова млада срећа позлађује све, па и саме непријатности.“

„Али мајко, зар ми нећемо увек срећни бити, још сретнији но сад? Помислите само, кад се Павле после свег тог једа и неприлика врати кући, он ће онда у једном тренутку све заборавити и мораће бити расположен.“

„Видиш ли моје дете, и ту ти треба мој рецепт, и ако ти у твојој унутарњости мислиш и држиш, да је љубав најбољи лек за све. Заиста, љубав може много да учини, знам из искуства, јер већ тридесет година живим у тој љубавној атмосфери, која и сад сваким даном успева; али ипак сама љубав не може, она треба помагачицу, а то је разборитост женина, још боље један начин инстинкта, који нам у правом моменту и праве речи налази, која нам вели да ћутимо кад је потребно, и такви се случајеви често дешавају у брачном животу, више но што и мислимо. Пре венчања заручник задовољно ослушкује наше речи, хвали глас нашег говора, одушевљава се нашом шалом; тај исти човек, после шест месеци кад нам већ муж постане, предпоставља да ћутимо и ако нас воли у истој мери као и пре. Ти рече мало пре, твој муж би ће одмах расположен чим кући дође и ако је осетио неповољност свога позива. И ако у кући постоји слатка и чаробна сила која савлађује, ипак она дејствује постепено; сваки није у стању да чим ступи ногом на праг, да истог тренутка стресе са себе и све незгоде и мутно своје друштвено стање, то тек мора постепено од њега да отступи, те сенке борбе за опстанак треба сигурним ударцем растерати, и у томе, мило дете, лежи најтежи и најбољи задатак женин.“

„За све ово што рекосте, мајко, потре-

бан је може бити особити дар; Павле увек говори, да ви необично умете с оцем да поступате, недавно ми је причао, да је отац имао у својој радњи веома немилу појаву са једним својим познаником, да је сав блед од једа дошао кући и после три сахата седео је миран и весео играјући с вама шаха.“

„Добро си рекла, дете — три сахата доцније, али не одмах; кад сви нерви дркте од узбуђења, није у стању човек да створи у тренутку осмех за жену, а ако се и покаже, знај да је то вештачки — не онај прави. И ако је жена друго „ја“ мужевљево, то ипак никад не треба да захтева, да се он ће ради усиљава. Кад је твој свекар љут кући дошао, ја га никад нисам одмах питала, шта му се је десило, чекала сам, говорила сам мало и то о стварима, које га нису могле раздражити. Тек кад сам осетила да је прва криза прошла, захтевала сам, да ми каже као што ми налаже женино право, да учествујем у његовим бригама. Ако ми није хтео ништа да каже, ја нисам нављивала на њега. Ја сам се старала да га разонодим, али никако на врло енергичан начин, све сам чинила оно што његовом укусу годи и са највећим стрпљењем сачекала сам да се разиђу облаци, који се беху навукли утецајем спољне околности.“

„Ако се бринемо за вашу околину или ако се једимо што у кући, је ли боље да ово последње прећутимо? Мајко, како вели ваш рецепт за лечење брака?“

„Ја сам у опште за то, да се мужу све каже што је важно и од значаја по обоје, али сам и осуђивала оне жене, које немогавши да сачекају згодан тренутак, већ чим се муж појави на праг они га одмах предусретну било с непријатним, пријатним или обичним вестима. У разговору треба знати како да се подели светлост и сенка. Сасвим је неумесно дочекати мужа причајући му одмах о рђавим поступцима деце или о млађима. Овако што може с места да га озлоједи и тиме се поквари све домаће расположење.“

„Али, драга мајко, кад је то тако, онда би требала свака жена да је извежбан дипломата, али шта ћемо, кад дара за то нема?“

Често се таленат у многим позивима и вештинама надокнађује вољом и ревношћу, ово се односи и на наш најлепши позив и на најблагодарнију вештину: бити добра домаћица и усрећити свога мужа.“

„Ако се и поред вашег рецепта не успе?“

Мајка Павлова подиже се и узе са писаћег стола једну црвену књижицу, и предаде ју смећећи се својој новој кћери.

„Овде имаш још један мали поклон за одржавање мира у твоме дому; то су рецепти свију јела, које Павле радо једе; ако ти једно или друго неиспадне за ру-

Београд.

ком, ваљда те то ипак неће задржати да чиниш нове покушаје. За мој други рецепт, драга Марта, нека ти важи исто правило — почни смело опет из почетка, ако видиш да ниси наишла на оно право.“

Брзим корацима уђе у собу млад, плав човек, радосно му пође на сусрет његова заручница:

„Павле, ми морамо бити сретни, како би могло и да буде друкчије, кад имам у моме срцу добро урезану копију свекрвиног рецепта.“

Катарина Холецова.

У РАДУ.

У раду спас је,
У сну ласт је наћи,
А ће души умореној радом
Борити се песмом суђено је
И пребират горке успомене
С чела трти магле тешке бриге
То је страшно!

У нади лијек' је
Вријеме ране лијечи
Па кад те груди изломљене тиште
И срце клоне — било му се стине
Уздигни главу — из ведрога неба
Синуће искра разгалити душу
А то је вјера!

Олга Н. П.

О ДЕВОЈАЧКИМ КОЛЕЖИМА У ЕНГЛЕСКОЈ.

Не мењају се физиономије само у Француској, нити се традиције само у њој губе. И млада романтична Енглескиња, сентиментална сањалица, интересантна смеша искрености, смелости, приљезности и наивности, — тако је исто изашла из моде као и криволини и беле чарапе. Загонетно и примамљиво чедо Албионово, чија се слика сачувала само у романима и позоришним комадима, данас је само историска старина. Данас ћете узалуд тражити велике повезане свеске, — у које млада Miss из пређашњег доба уписиваше сваког вечера дневне утиске тога дана — које је она брижљиво крила у најтајније фијоке свога стакленог ормана, чији је затвор био мала једва виђена брава. Те детињарије које су чиниле уживање генерацији 1860. год. изазвале би сад на уснама какве Жиртонове ученице само осмејак сажалења или подсмех.

Овај Жиртонов завод је толико интересније прегледати, што је покушао да

распростре свој утицај на последњи развитак друштва британског. Он је служио за углед заводима, у којима се младе Енглескиње последњих година XIX. века васпитавају на начин, који би мало зачудио њихове стара-мајке. У сличним женским заводима у Оксфорду и Кембриџу створили су се расадници научног женскиња од 20 година разумног спиритистичног, заузимљивог, које заузима угледно место у интелектуалном животу Енглеца. Нема ни једног добро васпитаног Енглеца, који у једном скупу одабраног света не би могао на први поглед познати младу девојку васпитавају у Жиртоновом заводу.

Посетиоци и примљени први пут у ту славну кућу или у North London Collegiate School изненађени су богатством геолошке збирке. Странци нарочито Французи не очекују да у једном пансионату за младе девојке нађу толико стења крчног или гранитног и тако импозантну гомилу костију препотоцких животиња.

Ови фосили поређани по најбољем реду у врсте јесу знак нових покушаја, који су се појавили данас у васпитању младих Енглескиња. У опште ученица Жиртонова или North London Collegiate School познаје много боље своје грчке и латинске класике, но њен брат — ученик универзитета у Оксфорду или Камбриџу, чија је једина брига да се ода од јутра до мрака телесним вежбањима. Али изучавања литературе нису изгубила надмоћност, који су некад имали у главнијим колежима за васпитавање младих девојака у уједињеним краљевинама.

Између младих Miss-а из прве половине владе краљице Викторије, — које су биле задовољне кратким прегледом појединих наука, — пријатна енциклопедскиња, — које су данас украс и слава друштва британског, — живела је једна књижевна генерација, у којој је на несрећу страст за учењем грчког и латинског језика учинила приличних жртава. Јер те жене, које су од аз до ижице могле рецитовати: Агамнона, Есхила и др. морале су понети начаре пре времена; али за то опет нису учиниле мање услуге своме полу. Ризикујући да буду исмејане, оне су пронашле нове путеве и учиниле да тријумфује начело о умној једнакости оба пола. Што су младе Енглескиње у опште данас научније од своје браће, оне дугују за то добротинство генерацији, која им је претходила и која се, — да би доказала способности женског мозга, — одала учењу језика Омировог и Платоновог.

Од неколико година наступила је доста жива реакција против урнек-радова класичне литературе; и пређе пренебрегнуте науке почеле су сјајно напредовати.

По прегледу сјајне геолошке збирке у Жиртоновом колежу, позову посетиоца да прође лабораторијум, у коме се младе девојке, чије су хаљине заклоњене великим белим кецељама — занимају научним хемијским комбинацијама. Друге, а тих је већи број, више воле математику. Алгебра и геометрија су данас у моди по британским пензионатима. Лаворови венци Софије Жермен велике математичарке француске, — чије је име слављено у Француској — не дају спавати младим Енглескињама.

Да би се мало одмориле од дневног учења алгебре и геометрије, геологије и хемије ученице Жиртонове и London Collegiate School скупљају се вечером да расправљају питања политичка, социјална, економска, о којима се тога дана говорило у штампи и у парламенту. Један енглески писац Raymond Blathwayt, који је посетио те колеже из љубопитства исписао је распоред тога скупа младих девојака.

— „О коме ћете питању говорити вечерас“, запита он једно младо девојче од 16 година у ружичастом жерсеју.

— „О пенсији чиновника у старости,“ одговорило је девојче, и не сумњајући о контрасту, који је постојао између свежје боје њених јагодица и питању о ком ће говорити вечерас пред својим другарицама. Та уста с руменим усницама и грациозним осмехом не изгледаху створена да беседе о чисто финансијским стварима, и да се старају да склоне од нужде у старе дане цивилне инвалиде.

Сутра дан младе ученице расправљале су још суровије, још теже питање, које се тицало ни мање ни више, но само тога: да ли има места потпомагати специјалност на универзитетима. Мислимо да није потребно давати објашњења о проблему, који тако занима Енглезе, али који је од врло малог интереса, за наше читатељке.

Више седница тог женског клуба, — који не смемо називати доњим парламентом, јер је тешко дати такву квалификацију једном удружењу кћери Албионових — биле су посвећене дискусији о bill-у (законски предлог енглеског парламента) којим се своди радни дан на 8 часова. Дебатовање је било тако ватрено и резултат битке тако несигуран да је гласање морало бити тајно. У накнаду за то, кад је питање о укидању горњег парламента стављено на дневни ред, велика већина изјаснила се у корист ове установе. Јер младе Енглескиње говоре доста слободно кад дају своје мишљење о питањима економским, социјалним и т. д., али се показују неприступне, кад се предложи да се дирне у стара традиционална права енглеске конституције.

Пансионаткиње North London Collegiate School не задовољавају се само да

живо расправљају о законским предлозима, који су на дневном реду на општинским зборовима, оне расправљају о том питању и у листу, који уређују пансионаткиње тога завода. Пре кратког времена једна млада ученица од 17 година написала је у том листу сјајан чланак у корист бесплатности законодавног пуномоћства.

Да би се мало одмориле од решавања тих врло интересантних али иначе доста сурових проблема, младе се Енглескиње врло радо одају телесним вежбањима. Разне врсте гимнастичког вежбања, веслање, јахање, ублажавају знатно тешке последице, које би искусило здравље ученица од претрпаности моралних, политичких наука, од алгебре и геологије.

Примећено је да ће разне модерне игре мало по мало изчезнути и начинити места забавама, која су мало практичнијег карактера. У North London Collegiate дрводељски посао игра врло велику улогу. Вреди посетити те атељеје, у којима лепе мале руке замахују сикиром, тешу греду и тестеришу даске. Код Жиртона вештина побити клинце и руковати кљештама је мало забатаљена, али најомиљенија забава ученица јесте вежбање да се угаси какав пожар. Чим се чује жвиждање — знак узбуне, све су младе девојке у трен ока на својим местима. Брзо се образују три чете имајући свака по једног капетана, те на скоро и шмркови почну да раде. У том амазонском батаљону сви се чиновници извлаче коцком, али опет за то дисциплина није лабава, а приморане да се скоро сваког дана вежбају у најсложенијим радњама при пожару, ова чета ватрогасаца — можда јединствена на површини земљиној, дотерала је дотле, да је у стању сачувати један од најславнијих завода енглеских.

Дакле ове младе девојке, васпитане у тим угледним заводима, способне су да реше какав било проблем из алгебре, да пишу чланке у новинама, да држе беседе у јавним удружењима, да угладе даску и да у датој прилици угасе пожар; али би смо их довели у забуну, кад би смо потражили рачуна о кухињском знању или уређењу једнога ручка.

Окшобра, Ниш.

Кад би се и на то полагало, онда би требало затворити све заводе за васпитање младих девојака. Не може се заиста замислити некориснији трошак, него слати девојчице у заводе, у којима би се искључиво одало на то, да се створе вредне домаћице, пошто има бескрајно много практичних појмова у појединостима свакидањег живота, који се могу добити само при домаћем огњишту.

Најнауачнији професори оба пола, ако нису икада управљали кућевним пословима, апсолутно су неспособни да упуте једно девојче у вештини, да једнога дана прими у своје руке буџет једне породице и да њиме економски располаже, да украси укусно какав салон, да брижљиво надзирава послугу, — ствари, којима само мајка може кћер научити. Знање, које се даје у пансионима и искуство, које се добија у породици, не могу донети плода једно без другога.

Било би без сумње доста незгодно, кад би се и код нас усвојио начин васпитавања, који је у великим заводима енглеским. По нека физичка вежбања, која су у великој употреби сад у North London Collegiate School и код Жиртона могу нам изгледати доста сурова и сигурно да би наше младе земљакиње мало уживале у стругању даске или у вежбању са шмрком за време пожара. Могли бисмо такође додати да учење геологије и математике изгледа и сувише претерано и да би се клуб, — у коме младе пансионаткиње у Енглеској свако вече решавају о питањима, којима модерни народи бадава траже решење, — мучно сложио са подитичким обичајима наше земље.

Најзад није тако главно да узајмиво од Енглеца начин васпитавања, колико да покажемо циљ, који су они њиме постигли. Они ласкају сами себи, да су пронашли најбоље средство да једној младој девојци осигурају потпуни развитак физичног здравља и интелектуалних моћи. Можда и нису потпуно успели, али не би било право не признати им, да им је највеће заузимање било у том, да снажно тело ставе у службу обраћеног ума.*)

С ФРАНЦУСКОГ *Нада.*

*) Доносимо овај чланак, да наши пошт. читаоци виде, какав је правац узело васпитање девојака на далеком западу, — без тежње, да се то на наше прилике примени. Ур.

РАДЊА ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

Вел. Бечкерек.

Вел. бечкеречка добротворна задруга Српкиња издала је на остале оностране српске задруге овај проглас:

Славној добротворној задрузи Српкиња у Н. Н.

„Великобечкеречка добротворна задруга Српкиња,“ вољна, да по најбољој сили и снази својој послужи роду своме, саветовала се о томе, како би се у данашњим приликама могло помоћи нашој домаћој индустрији и како би се најрационалније и најкорисније могао исцрпети богати извор прекрасних мотива, које је вештина народна хармонично уткала у рукотворине нам народне, на далеко чувене. Задруга је наша дошла до уверења, да се рад на унапређењу домаће нам радности мора кретати у два правца: да покупи по народу растурену грађу за орнаментуку и створи одабрану збирку домаће нам индустрије, као основу за даљи рад, који би наоружан свим модерним техничким прибором и знањем и оплемењен модерним укусом, пазећи на чистоту народних особина, тако разграно и усавршио домаћу нам индустрију, да се може натицати са индустријом напреднијих од нас народа. Речју: тикачком школом и радионицом мисли задруга наша да нам се може унапредити домаћа индустрија и створити чврст темељ будућности њеној.

Уверени смо, да славна задруга и сувише добро познаје и цени вредност народних умотворина, а да би потребно било да ређамо све разлоге, који се тако рећи нуде њима на корист. Оне су проткане духом народним; свака оригинална црта и особина њихова уједно је особина народног нам духа, драгоцен помен к' милој нам народности. Овом значају ни мало не уступа економски значај и вредност њихова. У данашњим, по наш народ веома озбиљним економским приликама родољубива нам је дужност, да отворимо и овај богати економски извор, и образујемо у народу стручне снаге за овај посао и да народним тканинама прокрчимо пут и међу народе, економски развијеније — на славу

и понос српског имена и на моралну и материјалну корист милог нам народа.

Корисну замисао ту може остварити само удружена снага наших женских задруга и родољуба, организована као деоничарско друштво; зато умољавамо славну задругу, да расправи ова питања:

1. Да ли нам је потребна тикачка школа односно радионица?

2. Је ли задруга вољна да ступи у заједницу ради оснивања њена?

3. Колико би деоница (по 50 фор.) могла уписати славна задруга?

4. Колико би у свом месту ван задруге и околини код појединих родољуба и српских удружења уписати могла?

5. Када да се уплате деонице? У једаред или у више рата?

6. У ком месту да се подигну школе?

Ако се славна задруга реши у начелу за подизање тикачких школа, умољавамо славну задругу, да изабере себи заступника на заједнички збор, који ће се што пре сазвати у Великом Бечкереку, с тога молимо, да избор заступника још пре Божића обави и овдашњој задрузи пријави.

Корисна мисао брзо сазрева, те се вадамо, да ће и ова мисао брзо сазрети и рода понети. Малени смо, малена нам је и снага, али удружена с добром вољом, чистим родољубљем, оснажена уверењем и о потреби народној, окићена српским поносом, осокољена трајним одушевљењем — савлада ће та снага и веће тешкоће. Благословене српске руке похитаће да прихвате ову спасоносну мисао, а награда ће им бити топло признање народно и пријатно уверење да потпомажу озбиљну и корисну мисао.

Надајући се, да ће славна задруга прихватити родољубиви смер нам очекујемо што пре поволна одговора.

У Великом Бечкереку 29. октобра 1897.

Марија Савић, председкиња и оснивачица, Марија Купусаровић, потпредседкиња и оснивачица, Драга Станисављевић, благајкиња. Сава Клее, перовођа.

Нови Сад.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је своју редовну седницу

19. новембра (1. децембра) о. г. под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радвановићке.

У овој седници је поднешен извештај о последњој друштвеној забави од 13. (25.) новембра о. г. из ког се види, да је утекло свега: 511 фор. 50 новч., а потрошено је 256 фор. 03 н., те је тако остало чистог сувишка: 255 фор. 47 н. а. вр. Од тога је одредио одбор, да се изда на одело сироте школ. деце: 150 фор. а 100 фор., да се подели као божићни дар сиротињи српској.

Перовођа је известио одбор, да је на президијални позив председништва овдашње српске правосл. црквене општине поднео извештај, кад се отворило овдашње друш-

твено забавиште. Даље је известио, да је друштво „Доброг Срца“ у Будапешти молило, да се прописана чланарина шаље тамо редовно сваке године у првој годишњој четвртини те је благајкиња упућена, да шаље чланарину почетком сваке године.

Перовођа је известио одбор и о том, да је ст. футошка добротворна задруга Српкиња молила, да јој се уступи мађарски превод оводруштвених правила на препис за своју званичну употребу, што се и дозволило.

Решено је још, да се извештај рачунски од последње забаве са именима добровољних прилога изнесу у „Женском Свету“ јавног угледа ради.

БЕЛЕШКЕ.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Флене од мастила док су још фришке на вуеним предметима могу се лако очистити са слатким млеком па да не остане ни трага од прљотине. Али то ваља чинити одмах, док је мастило још влажно. На флеку од мастила ваља кап две слатка млека канути и онда то сунђером или ватом или ушчијачем папиром извлачити, па опет капати, све док се не изгуби флека.

Да вино не ускисне (да не добије „есигштих“ што се каже.) ваља натрти рена у једну чисту крпицу и спустити на врању тако, да не допре крпа до вина. То се понавља свако по године и вино неће ускиснути.

Да се вино очисти, кад се преврне. Слаба и болесна вина промену боју чим стоје дан два на пољу; бива, да се и у подруму преврне тако читаво буре. Може се пити као и пре, ал није лепо гледати, јер изгледа као мастило модро. Кад се то догоди, може се лако очистити слатким млеком. На хектолитар успе се по литре млека и остави се дан два да постоји. Млеко свуче доле сву прљотину, а вино остане чисто као суза. Ово се може пробати и у стаклету. Нека се успе на литру така вина 4—5 кафени

кашика млека, па ће се видети резултат за 24 сата. Може се усуги и више млека, јер се тим брже чисти.

Против мољаца, има разних средстава, али као најбоље за крзно оробало се ово средство: Увече се у чист шпиритус нешто камфора па се тој смеси дода нешто ситве паприке, па се онда то остави на сунце или у топлој пећи да постоји неколико дана, док се сасвим не растопи. Ова се течност процеди кроз танко платно и онда њим попрска крзно и умота у платно, па се не треба бојати, да ће мољци изгристи.

ЗДРАВСТВЕНЕ БЕЛЕШКЕ.

Кад се испуцају усне, ваља их помазати Салицил вазелином, никако глицерином. То ваља чинити не само у вече пре спавања, него и преко дана, особито, кад се излази на слободан ваздух.

Против велова (шлајера) дижу се и лекари, јер тврде, да они јако шкоде виду и да кваре и слабе очи, особито су штетни за очи чести веови и дебљи, а понајвише они што имају тачкице и шаре, јер сметају слободном погледу.

Л И С Т А К.

У Б У Р И.

— С МАЂАРСКОГ. —

Завијајући тужне песме, јурио је хладан јануарски ветар и као див према малишанима — бори се са снежним дрвљем, што падаше нагло из сивог свода, обукавши земљу у бели покров.

Млада женска једва — тек двадесет година — противи се ено на сред друма, бури. Ветар јој у лице шиба ладни снег, али се она пробија напред чудном издржљивошћу, према цељи својој.

Премда је далеко још село; не види се ни бакарни кров дворца, или га само бура сакрива испред жељних очију.

Волела би да је тамо; да се сврши у један мах. Тешко се одважила на судбоносни корак, но пре ће се понизити, него што ће пропасти у крај пута, или да се преда греху, у чијем наручју сретан живот чека на пропаде.

Ноге је једва држе, а оштар ладан ветар пробијаше јој удове. Осећа, да јој се снага губи, као светлост гаснућег жишка, слуги, да ће на путу пропасти, пре него што ће циљ постићи, пре но што би — као блудни син — пред седог оца пала, молећи опроштаја и милости.

Како ће тужна смрт бити на овом путу, остављена сама. Кад човек међ меканим узглавницима лежи, не мисли тако лако на смрт, али на друму, смрзнута, падне онда на памет.

Премда би волела, да је смрт опрости од патња, само да је учинила корак, коме се приближује, само да јој је опростио њен седи отац, чије је срце тако ранила, само да јој мати рекла:

— Кћери моја!

Али је циљ још далеко, врло далеко. Мало пре се појавио бакарни торањ, али опет сад не види, премда је нову снагу тиме добила, срце поче јаче куцати, кораци се удвостручише. Очајно се бори против буре, али осећа, да је снага оставља, да ће се одма срушити крај пута.

Само још неколико корака, онде стоји камени крст, на њим син Божији, који је човечанство искупио, само њега да стигне, па ће ту онда мирније умрети.

Скупи сву снагу, одвуче се још до крста и загрли га.

— Вечна милости, не остављај ме! Шапућу јој усна, а затим је остави свест, не осећа више ни ладноћу, ни умор.

*

Цело се село зачудило, кад се пронесе глас, да је милостива баронеса отишла са оним „музикантом,“ који је од пре недељу дана забављао госте у дворцу.

И то дознаше од послужитеља, да је стари барон болестан, од кад се то догодило, и проклео је био своју кћер, која није хтела да слуша лене речи, ни претње; тако је залудио тај плаво коси младић, који је за цело какав мађионичар био.

— Та и неће бити сретан тај брачни живот! Говораху старе баке.

— Не богме рано моја, а и није госпођица за таког пуког сиромака.

Али баронеса Јулија ништа није од тог чула. Преко воље је очине отишла са вештаком, кога је свим срцем љубила.

Бадава је стара бароница говорила и молила:

— Не остављај ме драга моја, та ти ћеш га већ заборавити. Знаш, време залечи сваку рану.

И бадава је говорио стари барон:

— Ако нас оставиш, проклећу те неблагодарно дете.

Баронеса Јулија ипак зато оде и поста женом вештаковом.

Сретно су живили читаву годину дана, јер баронеса Јулија није имала друге жеље, само да је љуби овај, за кога она одбацује чин, имање и љубљену домовину.

Али — као што обично бива код оваких бракова, велика љубав прође и вештак — пошто му је кућа цео свет — да би се опростио жене, оде у Америку да гостује.

Млада жена оста сама, без сваке подпоре и на брзо дођоше повереници и однеше и последњи јастук испод главе.

Шта да ради сама у овом свету.

Обратила се родитељима ради помоћи, али се писма недирнута враћаху натраг.

Сви добри другови њеног мужа је оставише. Колико би њих остало овако на добром путу? Баронеса Јулија остаде. Намислила је, да кући оде — ма како — кући у оно пријатно село, где су људи поштенији, пашће пред седог оца, који се је одрекао, али у чијем срцу — зна она извесно — још има милости.

*

Лечник је брижно гледао болесника, када је све у залуд било, да је поврате у живот.

Стара је бароница сузним очима стајала крај постеље и бојаљиво гледала у лице лечника.

— Дакле нема наде, спасите ју господине докторе, Јулију, дете моје!

— Још има, последње ћу покушати! Одговори лечник.

Баронеса Јулија је лежала на мекој постељи, где је пре, док још у кући родитељској беше, не мучише бриге живота. На плавим уснама јој стоји израс неизмерне патње.

Стари барон клечи поред постеље, а бароница прича Јулијиној тетци догађај.

— Дошла сам са жељезнице; страшно време беше, нисам хтела ни поћи, премда ако не дођем, пропала би сирота жртва. Кад смо код крета дошли, слуга је говорио с кола:

— Једна женска лежи код крета, смрзнуће се сирота.

— Зауоставила сам кола и унесмо сирото створење у кола, и тек код куће познасмо моју сироту Јулију. У један мах нестаде из наших срдаца срдња, мој старац је пао на њу и тако је љубио. Али је добар Бог, можда ће је повратити у живот.

Болесница у том тренутку лагано отвори очи; из груди јој се оте тихи уздах:

— Боже, ала сам рђаво сневала!

Стара бароница хтеде сести на крај постеље, да изљуби драгу болесницу, али је лечник задржа:

— Мисли да је све сан био; не треба нагло да је пробудимо; уништили-би је, кад би дознала да је све то јава била.

ПРЕВЕО: Б. М. Рајновић.

КОВЧЕЖИЋ.

ЧИТУЉА.

† *Марија Бабићка*. Добротворна задруга Српкиња Дубровкиња претрпела је тежак губитак. Вредна потпредседница те задруге гђа Марија Бабићка преминула је прошлог новембра месеца. Она је супруга угледног грађанина и председника тамошње срп. православне цркв. општине, те је са лених и великих заслуга својих и свога супруга ожаљена од целог грађанства. Лака јој земља била!

† *Миша Атанацковић* управитељ и учитељ у Нов. Селу близу Панчева, преминуо је прошлог месеца у својој 54. години живота. У њему је изгубила школа врсног радника а народ онај великог свог пријатеља и родољуба. Нека му је вечан спомен!

И з в е ш т а ј

о „венчићу“ *добротворне Задруге Српкиња Новосапкиња од 13.* (25.) *новембра 1897. г.*

I. Приход:

а) добровољни прилози у нашем новцу	376 ф. 50 н.
б) 1 тал. злат. лира	9 „ 50 „
в) улазнице	125 „ 50 „
Свега	511 ф. 50 н.

II. Трошак је био: 256 ф. 03 н.

III. Чист приход: 255 ф. 47 н.

Добровољне прилоге приложише:

По 20 фор.: Начелница гђа Јулка Радовановићка.

По 15 фор.: Централни кредитни завод, деоничарско друштво у Н. Саду.

По 10 фор.: Његова Светост патријарх српски г. Георгије Бранковић, гђа Софија Дунђерска, велепоседница.

По 8 ф. 50 н.: Др. Љубомир Џевајровић из Београда.

По 5 ф.: Његово Високопреосвештенство г. епископ Герман Опачић, Пресветли вел. жупан др. А. Флат, Стеван Пеци Поповић градоначелник, Ђока Мијатовић, Анастасија Адамовићка, Ђока Петровић кројач, Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Н. Саду, Милка пл. Иванићка, Љубица Димовићка, Анастасија пл. Мајна, Мила Радовановићка, Новосадска Штедионица, Амалија Хирш, „Мађарски Форшусферајн“, Персида пл. Мандићка, госпођа Хајриха Оренштајна из Беочина, Моган, Софија Јефтићка.

По 4 ф.: Ђока Дунђерски, др. Душан Милић, Младен Гавански из Сентомаша.

По 3 ф. 50 н.: Тихомир Остојић професор.

По 3 ф. Влада Стефановић, Мица Радићка из Суботице, Мара и Гавра Плавшић, Карл Крон, Славиница, Алтвирг стар., Пречасни опат Копер, Марија Душ. Јовановића, Милева Вукичевић.

По 2 ф.: Барон Комерс ц. и кр. мајор, Кристина пл. Новићка, Милан Гавански из Ст. Бечеја, Тоша Сарајлић из Жабља, Браћа М. Поповићи, Јован Ерјест, Таса Недељковић, Јулка Поповићка, Лакић, Шарлота Блау, Јелена Тајбнер, Каролина Кон, Милица Барићка, Нина

Фрајнд, Алтвирт мл., Исидора Дунђерска, Син ђел Бранковић из Карловаца, Др. Зомбори, Ирма Адамовићка, Олга Турчићка, Мара Др. Полита, Савка Суботићка, Вида Давидовац, Марта Др. Станојевића, Адела К. Михајловића, Лина Рохоњи, Јулка П. Романовића, Софија Пушибрк, Евица Шилић, Катица пл. Новићка, Јован Јерковић, Н. Грауз, К. Попадић, Ката Мијатовићка, Јулка Јевтићка, Јелисавета Павловићева, Марија Вучетићка

По 1 ₣: Коста Миросаљевић, П. Сајдлинг, К. Матић, Софија М. Кода, Шавдор Фишер, Гизела Поповићка, Филип Шер, Н. Н., Берта Рат, Анђелија Савдићева, Љубица Вукићевић рођ. Бекић, Вида Вулко рођ. Варађанин, Вајгл, Паулина Јоцић, Мориц Ледерер, Ангелина Продановић, Георгије Георгијевић, Илона Ернст, Дракулићка, Јустина Кода, Ирина Барако, Брил Мор, Јозефина Кон, Шомановица. Дицген, Др. Левиница, Албини Добруцки, Душан Арњовљевић, Соф. Адамовић, Д. Миленковић, Т. Вуковић, Никола Димовић Каролина Клајнчек, Менрат, Клајн и Попер, Мара Стојановићка, Гђа пл. Јовановић Кишјаош, Бета Варађанин, Ангелина Лозанова, Викторина Јанковићка, Мита Манигодић, Јулка Грчићка, гђа Маркуса Ернста, Јелисавета Натошевићка, Елисавета Дера, Љубица Матићка, Марија Обермилер, Софија Бипарићка, Елиза Брунер, Кистнер. Ђока Ракић Гђа

Ђ. Ивковића, Сигмунд Касовиц, Др. А. Касовиц, Етелка Левингер, Јулка Дра Савићка, Регина Фишер, Јулија Физели, Даница Гостовићка, Паја Георгијевић, Милица Тирићка, Даринка Винокић, Софија Степанов из Титела, Мара Дра Симе Тирићка, Софија Дера, Милица Брзакова, Кенигштетлер, Хермина Лебл, Софија Љубиша, Валтазар Фајт, Лаза Максимовић, Милан Т. Јовановић, Катица Тирићка, Милева Милованова, Анка Јорговићка, Даница Дамјановићка, Ана Грујићка, Василеска, Олга Теодоровић, Марија Хирт, Ката Чупић, Куглер, Ана Хај, Џатарина Сајдл, Даница Милићка, Рабштерн, Д. Теодоровић, Зарија Станковић, Мара Милић учитељица, Каролина Матић Јован Храниловић, Ана Камбер, Марија Лугумерска, Јелка Велић, Софија Марковић, Јелка Лујановићева, Марија Пејић Харишева, Катица Поповић, Ана Турчић Ленка Тоговић.

По 50 н: Јелена Савић Бела Лађа; професорка Ковач, Брил Еде, Марија Крестић, Н. Н., Јован Јаснић, Милица Нецкова, Катица Поповић, М. Радовић, Н. Наодовић, Адолф Кон, Н. Н., Милица Зрнић, Драгиња Петровић.

По 20 н: Амалија Николић.

Свима овим дародавцима, као и свима гостима и помагачима изјављује се овим јавна захвала.

У Нов. Саду 26. новембра 1897.

О д б о р

Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња.

Позив на претплату.

Кад смо 12 година у оваком облику и по овој цени издавали наш лист, нећемо ни у овој 13. години ништа мењати.

С тога позивамо све досадање поштоване претплатнике, да нас и идуће године потпомогну својом маленом претплатом од 1 фор. или 2¹/₂ динара, (2¹/₂ франка за стране државе), а ми ћемо се трудити, да им као и до сад, пружимо здраву и корисну поуку и забаву.

Претплата се шаље за целу годину у напред, те молимо врло лепо, да се не отеже шаљање претплате преко целе године, него нека се одмах реше и пожуре да до нове године пошљу сви, који мисле и даље држати лист.

Особито лепо молимо скупљаче и скупљачице, да убрзају свој посао и да нам одмах јаве за своје претплатнике, који мисле држати, те да не трошимо око бесплодног штампања и разашања листа.

Претплата се шаље најлакше поштанском упутницом на уредништво листа. То је сад и за Србију олакшано. Но ко има вољу, може из Србије послати своју претплату и књижари Велимира Валожића у Београд.

Скупљачима дајемо 10. примерак или 10% попустине од скупљене претплате.

Захваљујемо се још свсјим многопоштованим сарадницима и молимо их, свом збиљом родољубиве душе, да нас потпомажу и даље својим умним радовима.

У Новоме Саду 1. децембра 1897.

Уредништво.

САДРЖАЈ: К предлогу Бечкеречке Задруге Српкиња, пише: Олга К. Пелешева. — * * * Јован А. Дучић. — Свекрвин рецепт. Катарина Холецова. — У раду. Олга К. П. — О девојачким колежама у Енглеској. С француског Нада. — Радња добротворних Задруга Српкиња. Вел. Бечкерек. Нови Сад. — Белешке — Листак. У Бури, с мађарског: Б. М. Рајковић. — Извештај о „вешчињу“ добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња од 13. (25.) нов. о. г. — Позив на претплату.

Штампарија Ђорђа Ивковића у Новом Саду.